

PER HEISTER:

Ändamålet helgar medlen

I det socialdemokratiska partiets strävan efter makt och dominans i det svenska samhället skyr man inga medel.

Socialdemokraterna satsade minst 500 miljoner kronor i årets valrörelse för att behålla makten. Resurserna tar man där de finns. Skattebetalarna stöder de socialdemokratiska tidningarna för att de är svaga och det socialdemokratiska partiet för att det är starkt.

Och man drar sig inte för att plocka resurser också från de döda. Allmänna arvsfonden är en av de källor partiet öser ur.

Chefen för Informationscentrum inom Timbro Idé, Per Heister, har varit ordförande i Fria Moderata Studentförbundet och presschef för Moderata Samlingspartiet.

Metalls avdelning 41, Kommunals avdelning 8 och Folkteatern i Göteborg fick för ett år sedan 50 000 kr ur Allmänna arvsfonden för att sätta upp en barnmusikal. Unga Örnar i Malmö fick 240 000 kr ur samma kassa för att "utveckla föreningslivet".

För samma ändamål fick SSU centralt 100 000 kr under våren, Unga Örnar i Nödinge 7 000 kr, SSU-Naranja i Gällivare 160 000 kr, Unga Örnar i Väster-Norrland 150 000 kr, Dalarnas SSU-distrikt 30 000 kr . . .

Alva och Gunnar Myrdals stiftelse fick 410 000 kr ur Allmänna arvsfonden, Unga Örnars riksförbund i två utbetalningar 1 110 000 kr, ABF i olika former över hela landet fick 1 700 000 kr det senaste budgetåret, Arbetarrörelsens arkiv 475 000 kr . . .

Påfallande ofta är hjärtnupna ändamål knutna till den socialdemokratiska rörelsen. Det senaste budgetåret har de som avlidit utan arvingar via allmänna arvsfonden förstärkt rörelsen med minst 7 miljoner kronor. Då räknar jag bara lätt identifierbara delar av imperiet. Självklart delar regeringen via Allmänna arvsfonden ut pengar till många fler organisationer och ändamål än sådana som rörelsen förfogar över, men för den som levt i villfarelsen att arvsfondens medel går uteslutande till nödlidande är en genomgång av beslutsregistret nästan chockartad.

Presstöd och partistö

Och ändå borde man vara van. Mönstret upprepar sig överallt. Två tredjedelar av 360 presstöds miljoner går till den socialdemokratiska pressen med motiveringen att de socialdemokratiska tidningarna är

så svaga att de behöver subventioneras av skattebetalarna för att vi skall få någorlunda balans i opinionsbildningen.

När man vill ge stöd åt de politiska partierna vänder man på principen — störst parti skall ha mest stöd av skattebetalarna. Då gäller inte längre att opinionsbildningen skall balanseras. Samma princip gäller också andra offentliga stödformer på områden där socialdemokraterna är starka. Stöd till ungdomsorganisationer och studieförbund utgår med högre belopp ju större organisation.

Det råkar alltid bli mer pengar till socialdemokratiska organisationer varhelst de uppträder. (För undvikande av missförstånd: Slutsatsen av detta bör inte vara en annan fördelning av samma pengar utan att statliga fördelningsambitioner ersätts med frivilliga bidrag och frivilliga medlemsavgifter.)

Med den här skrupelfria inställningen har socialdemokratin byggt upp en imponerande politisk maktposition som saknar motsvarighet i andra länder i den fria världen.

Stärks demokratin?

"Folkrorelserna är betydelsefulla för möjligheterna att fördjupa och stärka demokratin", skrev dåvarande studierektorn vid ABF, Bo Toresson, i en bok på Tidens förlag 1976. Någon ytterligare motivering ansåg han inte att det behövdes för en lång räckta förslag till hur rörelsen skulle stärka och sprida grenverket på skattebetalarnas bekostnad.

När ändamålet är "att fördjupa och stärka demokratin" må medlen av allt att döma vara vilka som helst. Då är det bara att ta för sig som man gjorde när a-kassor-

nas dryga 2 miljarder i fonderade medel i våras gick till de fackliga organisationerna istället för till de arbetslösa som de en gång inbetalats för. Med demokratiargumentet i högsta hugg kan man anslå hundratals miljoner av skattemedel för att bygga hundratals Folkets Hus.

När det gäller att stärka rörelsen — och därmed naturligtvis demokratin — kan man också finna socialdemokrater som är beredda att argumentera mot statlig och kommunal expansion. I en bekymrad utläggning klagar Toresson i den nämnda boken över att ambitionerna att finansiera Folkets Husverksamheten genom att kommunen köper fastigheten också medför risker. Andra än den egna rörelsen kan ju då komma att förfoga över lokalerna. Ett maktskifte i kommunen kan ha betydelse.

Kan ökat kommunalt inflytande minska rörelsens får det vara! Då är det bättre att kommunen garanterar, staten finansierar och rörelsen driver. Toresson skriver att "Sandvikens Folkets Hus är ett lysande exempel därpå. Genom att 'hysa in' kommunens bibliotek, konsthall, gymnasie-aula, turistbyrå etc, får huset en stabil ekonomisk grund att stå på och Folkets Hus ett brett register att spela över." Vi som rest lite i landet känner igen oss. Men han glömde de samordningsvinster man kan göra genom att hysa in Försäkringskassan och Systembolaget i rörelsens lokaler.

Socialdemokratin valresurser

Med denna nyttofilosofi och skrupelfria inställning har det socialdemokratiska partiet lyckats bygga upp en med internationella mått mätt häpnadsväckande slag-

kraftig organisation. Inom Timbro har vi studerat hur stora resurser socialdemokratien mobiliserar i valrörelsen. Trots att våra beräkningar ganska snävt håller sig till direkta valkostnader i lätt identifierbara sammanhang kan man beräkna att resursinsatsen motsvarar minst en halv miljard kronor!

Affischerna på gator och torg, reklamfilmen som gick på biograferna i 10 veckor, alla foldrar och flygblad vi fick i brevlådorna, torgmöten, valstugor, stormöten

Med skrupelfri inställning har det socialdemokratiska partiet byggt upp en med internationella mått mätt häpnadsväckande slagkraftig organisation.

– på Liseberg, i Fagersta och på Göta-platsen bland annat – och bussningen av sympatisörer till mötena, artisterna som uppträder på turnéer, reskostnaderna för alla talare, ja allt kostar pengar. Men de cirka 120 miljoner kronor som socialdemokraterna satsar på allt detta som vi ser under en vanlig valrörelse är ändå en mindre del av resursinsatsen.

Fackets insatser

Det var inte utan anledning, som Ingvar Carlsson för hela riket och Nils Yngveson i Malmö i TV:s valvaka passade på att tacka fackföreningsrörelsen för ovärderlig hjälp. Vi som ingående studerat fackets insats vågar oss också på en värdering.

De direkta kontantbidragen för att finansiera partiets synliga valkampanj är relativt blygsamma i sammanhanget även om de kanske är större än hela Vpk:s eller

miljöpartiets valbudget. Minst 17 miljoner bidrar LO-förbunden med.

Sedan satsar såväl LO som de olika förbunden själva i utåtriktad verksamhet. 15 miljoner i direkta valutgifter inom informationsavdelningens budget tillstår LO helt öppet. Det handlade om en motorcykelturné över hela landet, caféverksamhet på ett antal platser i sommarsverige. Till detta kommer minst 5 miljoner som satsades på att via kabel-TV och satellitsända TV-program nå ungdom över hela landet.

Några förbund har satsat på egna valkampanjer. Kommunal ordnade teaterturné – kanske den var finansierad ur Allmänna arvsfonden – och talarturné med partiets ledande företrädare. Det kostade minst en miljon uppger man på Kommunal. Och så minns vi de lustiga affischerna i tunnelbanan om att satsa på rätt häst, inte handla grisen i säcken och hur de fick till det. Den annonskampanjen kostade också en nätt slant.

Mänskliga resurser

Men de riktigt stora resurserna är alla de människor som på av andra betald arbetstid kan prata och agitera med sina arbetskamrater. Vi har beräknat att LO centralt, förbunden och fackets alla 1 200 avdelningar sammanlagt satt av personal motsvarande en kostnad på närmare 160 miljoner kronor. Avdelningarna skulle enligt den fackliga valplanen avsätta minst en person på heltid för att förbereda valrörelsen. Och eftersom valplanerna anser att förberedelserna skulle börja redan i november 10 månader före valet har vi ansett oss mycket försiktiga när vi beräknat kostnaderna från den stora gemen-

samma facklig-politiska valupptakten i Hammarstrand månadsskiftet januari/februari.

En annan viktig resurs att disponera de sista valveckorna är de som enligt lagar och avtal på betald arbetstid får syssla med facklig verksamhet. Det finns ingen riktig beräkning på hur många anställda som har sådan minskning i sin arbetstid men genom att ringa runt på olika arbetsplatser och fråga kom vi fram till en lägsta andel på 0,2 procent av lönesumman och en högsta på 0,7 procent. Det motsvarar alltså en facklig heltid per 500 anställda ner till en på cirka 150 anställda. (Den lägre siffran är i offentlig sektor där tidmätningen väl inte är lika noggrann och behovet att klart urskilja facklig förtroendemannatid inte är lika stort).

Om man antar att de fackliga förtroendemännen på det här sättet kan disponera halva sin arbetstid efter semestern till agitation betyder det att rörelsen disponerar en valarbetarkår som kostar 53 miljoner kronor.

Den halva miljarden de här insatserna representerar kunde lätt kompletteras med alla de möjligheter att vara borta från arbetet utan löneavdrag som de anställda i alla andra rörelsens grenar har. När Resso, ABF, Folkets Husrörelsen eller A-pressen anställer medarbetare "som förutsätts dela arbetarrörelsens värderingar" är naturligtvis risken stor att de har aktiva politiska engagemang och vill driva valrörelse någon vecka varje valår. Och som stora delar av verksamheten finansieras med statliga bidrag kan väl to-

leransnivån för politiskt arbete antas vara lite högre än på företag som inte har den kon att mjölka.

Hyresgäströrelsen

Och hur skall man värdera Hyresgäströrelsens insatser. Tidningen Vår bostads kontinuerliga kampanj för partiets bostadspolitik och mot de borgerliga partiernas är en sak. En annan är de numera regelmässiga attackerna på ett eller flera borgerliga partier i valrörelsens slutskede. I år kastade hyresgäströrelsen sig över folkpartiet i en annonskampanj den sista valveckan. Denna förment opolitiska organisation tog inte upp sina synpunkter till diskussion i januari när partiet presenterade sina förslag utan väntade till valveckan eftersom folkpartiet då inte skulle ha en chans att svara på ett sätt som trängde ut till medborgarna. Valet av metod och tidpunkt utesluter alla seriösa motiveringar. En intresseorganisation kan hitta på. Det var rätt och slätt Lars Anderstigs sätt att lämna partistöd.

Ändmålet helgar medlen. Partiet och partiets makt går före allt annat.

För inte kan någon hävda att det beslut som gav Sydöstra SSU-kretsen i Kalmar län 24 000 kronor ur Allmänna arvsfonden för "miljöprojekt" hade ens någonting med omsorg om naturen och miljön att göra. När SSU åker runt i bygden och tar vattenprover till ackompanjemang av pressmeddelanden är det inte miljön som är huvudsaken utan SSU. Och finansierarna kan inte protestera.